

דברי מאיר

מאוצרותיו של הגאון רבי מאיר סנדר שליט"א

מו"צ בירושלם תובב"א ומה"ס 'דברי מאיר' ועוד

בס"ד
תמוז התשפ"ד
גליון מס' 74

השיעור השבועי בהלכה ואגדה
של מורנו שליט"א
אי"ה מדי יום רביעי בשעה 18:15
בבנין הישיבה הגדולה 'חכמת שלמה'
רח' החיד"א 21, בית וגן - ירושלים

אמר רבי מאיר

המאמר החדש
ממורנו שליט"א

מקומה של השכינה מאז החורבן

< משל נפלא מהרה"ק מלידענסק

בספר זה) - ורק אציון שני מקורות מהגמרות למאמרו הנ"ל: עניין זה של שמחת בית השואבה ששם שואבים רוח הקודש מופיע בתוס' סוכה (ג' ע"ב - ד"ה "חד") בשם הירושלמי, ועניין זה שהשכינה גלתה עמנו מופיע בגמרא מגילה (כ"ט): "שבכל מקום שגלו שכינה עמך וכו', עיי"ש באריכות].

וכעין זה כתב בן דורו הרה"ק ר' ישראל המגיד מקולניץ זיע"א בספרו הק' "עבודת ישראל" על הפסוק (איכה): "כל רודפיה השיגה בין המיצרים" - כל רודף י-ה - היינו שמבקש את ה' ורודף אחריו משיגו בין המיצרים! וכו"ל.

< אבל על החורבן, בלי עצבות

והנה איתא בגמרא שבת (ל'): "ללמדך שאין שכינה שורה לא מתוך עצבות וכו' אלא מתוך שמחה של דבר מצוה שנאמר ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה' ופרש"י: "קחו לי מנגן - מצוה היא להשרות עליו שכינה" ורואים מהנ"ל שאין השכינה שורה אלא מתוך שמחה, וא"כ יש פלא גדול על הנ"ל? וכי יש שמחה בימים אלו של בין המיצרים?

התשובה היא: כן! והראיה מהנ"ל, וביאור הדבר הוא שיש לשמוח גם בימים אלו בעבודת ה' יתברך רק יש להתאבל על החורבן, ומכאן רואים שאבלות אין היא ביטול השמחה כי אין ליהודי אף פעם להיות בעצבות, ועצבות פירושה להישבר אלא תמיד יש לו להיות בתקווה גדולה ובשמחה לעבוד את בוראו, אלא שיש לו להתאבל על החורבן, וראיה לדבר הביא לי פעם מורנו הגאון ר' שמואל הלוי

מורנו שליט"א עם הגאון רבי ישראל זיכרמן שליט"א - רבה של 'אחוזת ברכפלד', סמוך ונראה לציון של הרה"ק מלידענסק ז"ל (כסל תשע"ט)

רוטמן שליט"א בשם מרן ה"חזון איש" זיע"א מירמיהו הנביא שכתב את מגילת איכה ברוח הקודש וא"כ ברור שהוא היה באבלות אך לא בעצבות כי א"כ לא היה לו רוח"ק וכגמ' הנ"ל! [ייתכן ששמח על ששפך הקב"ה חמתו על העצים והאבנים - עי' בתוס' קידושין (ל"א: ד"ה "איסתעיא"), או בבחינת ר' עקיבא מצחק - עי' בגמרא מכות (כ"ד ע"א-ע"ב)]. **שגם תתקיים הנבואה שיבנה בית המקדש במהרה, אמנו! ויתהפך כל החודש הזה לששון ולשמחה, אמנו!**

אנחנו נכנסים כעת לחודש תמוז שהוא חודש שחציו הראשון [וקצת יותר] שמח ויש בו חתונות וכדו' וחציו השני יש בו אבלות על החורבן כיון שמתחילים בו ימי בין המצרים שהם שלשת השבועות שבין י"ז בתמוז לבין תשעה באב, והנה בחודש זה יש עניין גדול בהתקרבות ה' וכמו שהבאתי כבר פעמים רבות מה שכתב בספה"ק "נועם אלימלך" להרה"ק ר' אלימלך מלידענסק זיע"א (פ' וישב בד"ה ע"ד): "ע"ד ששמעתי משל מתוק מפי אדומו' הרב המגיד דק"ק ראוני זל"ה" (הרה"ק "המגיד ממזריטש" זיע"א) והוא שאנו רואים שכעת אשר אנחנו בגלות המר יש בני אדם שזוכים לרוח הקודש בקל יותר מבימי הנביאים שהיו צריכין השבעות והתבודדות רב כידוע כדי שישגו הנבואה ורוה"ק, ואמר משל נפלא ומתוק למשל המלך שהוא במקום כבודו בביתו בחצירו בפלטיין שלו ויבא איזה אוהב המלך וירצה להזמינו לסעודתו לביתו אזי בוודאי יכעוס עליו המלך כי אין זה כבוד של מלך לצאת מפלטיין שלו לבית אחרים גם אם יהיה הסעודה גדולה עד למאוד. ובלתי אפשרי שיזמין את המלך לביתו עד שיכין כל הכנות ויעמיד מליצים ופרקליטין גדולים שימצא חן בעיני המלך שיבא לסעודתו. אבל כשהמלך נוסע בדרך ורוצה ללון בדרך אזי כאשר ימצא מקום נקי באכסניא נקי אף אם בית המלון הוא בכפר אם הוא רק נקי אזי זה בית מלונו ללון שם. והנמשל מובן ממילא בזמן שבית המקדש קיים והיה שכינת כבודו בבית קדשי הקדשים אזי אם היה אדם רוצה לשאוב רוה"ק או נביאות היה צריך עבודה גדולה כמו שמצינו בשמחת בית השואבה ששם היו שואבים רוה"ק. אבל עתה גבלות המר הגם השכינה הקדושה גלתה עמנו ובעו"ה היא נע ונד בארץ ותשוקתה מאד למצוא מקום נקי. אדם שהוא רק נקי מעבירות וחטאים אזי שם היא דירתה ודפח"ח: זהו הפעם יזבלני אישי וגו'. לשון דירה דהיינו בגלות המר יהיה לה דירה להשכינה" [זה לשונו מילה במילה כולל הנקודות (שידוע שיש בהם סוד גדול

אור המצבים

פרקי חיים מרובותינו הקדושים
שיזם פקידת שנתם בהודש זה

ט"ו תמוז - היארצייט של רבינו ה"שאגת אריה" - ר' אריה לייב ממיץ זיע"א, מגדולי הגאונים בכל הדורות [נפטר לפני יותר ממאתיים שנה - כשלושים שנה אחרי האו"ח הק'].
מסופר עליו שבתקופת נדודיו הגיע לעיירה של הוריו של הגר"ח מוואלז'ין זיע"א והיה להם ש"ס שלם שהיה אז יקר המציאות [כיוון שאביו היה עשיר ופרנס הקהל] והיה נודד עם סיר ריק וגריסים ובכל מקום רק ביקש לבשל לו גריסים, וכשהגיע לאביו של הגר"ח הרגישו בו שאינו סתם אורח כאותם אחי פרחי והלוו לו את הגמרות כמה שרצה, ובירכם שבזכות זה יזכו שכל בניהם יהיו תלמידי חכמים, וכן היה שיצאו כולם גדולי הדור, ואלו הם: הרה"ק ר' זלמה"ה מוואלז'ין [הבכור], ר' חיים מוואלז'ין, ור' אברהם שמחה מאמצ'יסלב, זיע"א.

עוד מסופר עליו שבנדודיו היה לו שמש מאוד פשוט וכשנפרד ממנו בטרם עלותו לכיסא הרבנות בעיר מיץ שבצרפת [באחרית ימיו - ושם היה לו כבוד מלכים ויש על זה מעשה נורא ואין כאן מקום להאריך], שאל אותו: "במה אברכך?" השיבו השמש: "יש לי פרה שמניבה חלב, יברכה רבינו שתאריך ימים ויהיה לה תמיד חלב!" הניח הרב את ידיו על הפרה וברכה שתאריך ימים וחלבה יהיה משובת, ואח"כ הניח ידיו על השמש ואמר: "וגם אתה!" וכן היה שזכה לאריכות ימים מופלגת יחד עם פרטו...

עוד מספר מרן הגראמ"מ שך זיע"א שהיה לו בן שקראו לו ר' אשר [נכמו שאומר הרב אלחנן עוזר ברגר שיחי': על שם אביו, שקראו לו ר' אריה לייב ב"ר אשר]. והיו מפלפלים כל הזמן בלימוד, פעם אחת לפני פסח היה לר' אשר קושיא מאוד חזקה ולא ידעו תשובה, אמר לו השאג"א בתמימות: "עוד מעט ליל הסדר יבוא אליהו הנביא ונשאל אותו קושיא זו!" [לפי שהצדיקים זוכים לראותו - פעם שאלתי את מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א: מה המקור לזה שאליהו הנביא מגיע בליל הסדר? הריים את עינו ואמר לי בפליאה גדולה: "מה השאלה? הואי איתו!"]

עוד מסופר עליו שהייתה אשה אחת שעשתה לו טובה בנדודיו, ובירכה שתזכה לבנות בית כנסת בחו"ל ובא"י! לימים אחר שבנתה את בית הכנסת בחו"ל הלכה לר' חיים מוואלז'ין זיע"א לשאול אותו האם לעלות לארץ ישראל לבנות עוד בית כנסת? השיבה הגר"ח: כל עוד לא בנית בא"י יש לך ברכה לאריכות ימים מהשאג"א, לכן תמתיני לימי הזקנה וכך יהיה לך אריכות ימים, כי כל עוד לא תבני אינך יכולה להסתלק מן העולם מפני ברכתו של אותו צדיק, זיע"א.

תוצאה

מתוך 'שיעור השבועי' של מורנו שליט"א:
ט"ו תמוז התשפ"ד, גליון מס' 120

אזרה - זו תורה

מכתבי תורה והוראה של מורנו שליט"א

על מי מברכים "שחלק מחכמתו"?

קאורי האש

סיפורי מופת והנהגות קודש מגדולי ומאורי הדור שליט"א

רב זה שהוא פסק מצד ההלכה שאין לברך "ברוך שחלק" אפילו על גדול כמותו - שהרי הוא ידע להפריד בין ה"רגשות" לפסיקת ההלכה, כידוע, וגם הכיר וידע את ערך עצמו, ואפילו הכי סבר שזו היא ברכה לבטלה.

ולכן מי שרוצה יכול לברך על כל מי שרוצה, רק בלי שם ומלכות.

ברכת "שחלק מכבודו" [בשומ], והשיר "ימים על ימי מלך" וגו'

מכתב שאלה

כ"א אייר התשפ"א

שלום וברכה. האם יש בעולם איש ציבור שאפשר לברך עליו בשם ומלכות "שחלק מכבודו לבשר ודם"? האם יש בזמן הזה "מלך"? האם זה בסדר לשיר לראש ממשלה או לנשיא המדינה את השיר "ימים על ימי מלך תוסיף"?

בעילום שם

תשובת מורנו שליט"א

א) על "איש ציבור" לא מברכים, כי אין כח בידו להרוג.

ב) על מי שמוגדר תפקידו כ"מלך" ובידו להרוג, מברכים. וכיום לא מברכים על אף "מלך", כי ספק אם יש כח בידו לעשות מה שרוצה כנ"ל, והכלל הוא ש"ספק ברכות להקל".

ג) זו אינה ברכה עם שם ה', ואין חשש לשיר לכל אחד את הפסוק הזה ולאחל לו שנים טובות וארוכות בתפקידו [והרי אפילו על "ריש גרוגאת" - שזהו מנקה הרחובות, אמרו חז"ל בגמרא (ב"ב צ"א): שהוא מתמנה מן השמים לתפקיד הזה מפני שמגיעה לו "מלכות"...].

ברכת "שחלק מחכמתו ליראיו" בזמנינו

מכתב שאלה

ה' סיון התשפ"א

לכבוד הגר"מ סנדר שליט"א.

בדין ברכת "ברוך... שחלק מחכמתו על חכמי ישראל", האם יש לברך היום ברכה זו, וא"כ על מי יש לברכה?

בברכת התורה,

הצב"י יוסף אביטבול

מח"ס שערי יוסף ושאל"ס

תשובת מורנו שליט"א

ז' סיון התשפ"א

"הפסקי תשובות" האריך בזה הרבה, בהלכות ברכות, עיי"ש ואכמ"ל. ומור"ן מרן הגר"ע איוערבאך שליט"א אמר לי שרק על מי שהוא בבחינת "ריש גלותא" אפשר לברך בשם ומלכות, כמו מרן הגר"מ פיינשטיין זצ"ל. וכן סיפר לי (לפני שנים) הרב תפילינסקי שליט"א ממאה שערים - שהיה מקורב אצל מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל וכיבדו מאד - שפעם הוא בעצמו הגיש לפני מרן הגר"ש זצ"ל רשימה של רבנים בדורנו, ושאל אותו על מי מהם אפשר לברך "ברוך שחלק" בשם ומלכות? ומרן הגר"ש זצ"ל עבר על כל הרשימה וסימן "וי" על יד שמו של מרן הגר"מ פיינשטיין בלבד.

ועוד מעשה סיפר לי מור"ר שליט"א שתלמיד חכם אחד בירך "ברוך שחלק" בשו"מ על מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, ומיד תפס אותו הגר"ש בבגדו והורה לו בנחרצות לומר "בשכמל"ו". ואמר מור"ר שליט"א שמלבד ענוותנותו הגדולה של מרן הגר"ש זצ"ל שרואים כאן, עוד מוכח ממעשה-

מזקני הדור וצדיקיו הוא הגאון הגדול רבי יוסף הררי רפול שליט"א (נולד ב-כ"ב תמוז התרצ"ב) - מקים עולה של תורה בניו יורק, ראש ישיבת 'עטרת תורה' ומוסדותיה וחבר מועצת גדולי התורה בארה"ב, מגזע אראלים ותרשישים, בן למשפחת הררי-רפול המפוארת שמוצאה בחלאב שבסוריה, ואמו היא בתו של הגה"ק רבי אברהם חיים עדס זצוק"ל מחכמי ארם צובא וראש ישיבת המקובלים 'רחובות הנהר' בירושלים.

סיפור קורות חייו מפעים, נדיר ומרגש, אך לא נוכל לפרט הכל מקוצר הגליון; בצעירותו ינק תורה בישיבות פורת יוסף, פוניבז' וחברון. ב-ה' באלול התש"ל אירעה סדרת חטיפות של מטוסים ע"י מחבלים ימ"ש [מה שנקרא בהמשך 'היום השחור של התעופה'], כאשר על סיפונם של אחד מהם שהו הגר"י ואחיו רבי אברהם שליט"א, שנחטפו לירדן עד ששוחררו בחסדי שמים. ב"ב מנחם-אב תשע"ט שיכל את בנו - יד ימינו הרה"ג רבי אהרן חיים זצ"ל, לאחר מחלה קשה (נטמן בארה"ק).

הגר"י שליט"א סייע ומסייע רבות לכל דבר שבקדושה [בשנת תשמ"מ קיבל מהרה"ק מצאנז-קלויזנבורג ז"ע את ספרו 'שפע חיים' עם הקדשה בחת"ק, כאות הוקרה לביסוס המוסדות והקמת בנייני מוסדות צאנז-קלויזנבורג בירושלים], ופעם סיפר הגה"צ רבי אריה שכטר זצוק"ל (והוא בגליון 'לקראת שבת מלכתא'): לפני כשלושים שנים נוסד ארגון 'ערכים' המחזיר אלפים בתשובה. זכיתי להיות בין המייסדים, ונפל עלי עול כספי גדול. נפגשתי עם רבי יוסף רפול, התחננתי ובכיתי לפניו שיירתם לעזור לנו. הסברתי לו בדמעות, כי המצב הקיים מאפשר להחזיר יהודים רבים בתשובה, אלא שמחסור מימון איננו יכולים למצות את ההזדמנות.

הרב רפול ענה לי: "הרב שכטר, ברצוני לגלות לך סוד אשר יסייע לך להצליח באיסוף הכספים. אם תלך ותבכה לפני האנשים, הם יתייחסו אליך כמו אל עני מסכן, ויתנו לך כמה פרוטות עלובות או לכל היותר חמישה דולר. עליך ללכת בראש מורם ולדרוש כמו שעשיר דורש, ואז יתייחסו אליך הכל בהתאם, יכבדו אותך וישמחו לתרום לך!"

שמעתי לעצתו הנבונה, ניגשתי לאנשים עם בטחון עצמי, ואכן הם נענו לבקשתי ותרמו סכומים גדולים, וכך העניינים התחילו לרוץ במהירות. כה יתן ה' וכה יוסיף להגר"י שליט"א חיים טובים וארוכים, דשנים ורעננים - להגיד כי ישר ה', עד ביאת גואל צדק בב"א.

חכם נסים בן שמעון שליט"א בביקור אצל הגר"י שליט"א - אלול תשפ"ג

הסופת מורנו הגאון רבי שמואל הלוי רוטמן שליט"א גליון 'דברי מאיר' - סיון התשפ"ד

הדברים נפלאים ביותר! ויש להוסיף:

- א. בענין הלל הזקן - כתוב בספרים שהוא היה הגדול שבבינונים שבתלמידי ר' יוחנן בן זכאי.
- ב. בענין מה שאומרים בדרך צחות על ר' יונתן בן עוזיאל שנשרפים המחשבות של המעוכבים - אני שמעתי את זה בלשון אחר: "שנשרפים להם הפייגעל"ך (הציפורים) שיש להם בראש"ו..."
- ג. בענין ה'מאמר החודשי' והקבלה שיש לקבל בשבועות - זה נכון! אבל גם בלאו הכי עצם הלימוד גדול מאוד, ומי שלמד ולא קיבל גם הרוויח!
- ד. בענין התשובה להגאון ר' גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א - יש לומר עוד שגם אם לא הרוויח הישן את הארז"ל ז"ע"א יש לו עדיין ענין גדול להמשיך ללמוד גם כשישן קצת עפ"י הזהרה הקדוש ועוד, וסתם מדין ת"ת.
- ה. בענין המאמר של הגה"צ ר' שמעון גלאי שליט"א על הפסוק (תהילים): "להגיד בבוקר חסדיך" - יש לומר עוד שבבוקר שרואים הכול לא שייך אמונה כי רואים, והענין הוא בלילות שחשוך ואפלו! וכן שאדם נמצא בבחינת לילה.

שיעוריו של מורנו שליט"א בשידור חי ובשידור חוזר דרך 'קול הלשון'

באתר ובמספר ישיר: 073-371-8679

שימו לב: ניתן להירשם לקבלת התראה (צינתוק) כשמתחיל שידור חי < הקישו # ואח"כ 2

הוצאות הדפסת הגליון נתנדבו

לרפואת ידידנו היקר הרב שמואל שמחה בן שרה הי"ו ולהבחח"ח לעילוי נשמת מרת רבקה גיטל ע"ה בר פסח הי"ו זכות הרבים תעמוד להם

פורטל התוכן התורני של מורנו שליט"א

< ארכיון גליונות 'דברי מאיר' < ארכיון שיעורי מורנו שליט"א < קונטרסים < גלריות < שאלות למורנו שליט"א < ועוד

או בלחיצה על הקישור: מכון 'דברי מאיר'

חפשו: מכון דברי מאיר / רבי מאיר סנדר